

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 278. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983402896976/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

De havde slaaet dybere Rødder, end jeg selv vidste af. En Trang, en Sjæle-
 trang gjorde mig ofte tungsinde, ja dybt bedrøvet, og jeg fik kun Luft ved
 velgjørende Taarer. Saadanne Stømminger ere sikkert en ubevidst Følelse af
 vor syndige Natur. Af Mynsters Tale erfarede jeg, hvor ufuldkommenet jeg
 5 kjendte Bibelen. En dyb Skam over min Uvidenhed greb mig, og jeg forlod
 Kirken med den fæste Beslutning paa egen Haand at indhente det Forsømte,
 og jeg gik nu oftere i Kirke, fra hvilken jeg bestandigt bragte ny Lyst hjem
 til at fortsætte mit Studium, og ved dette klarede sig mangen en Anskuelse
 hos mig. Jeg forstod nu og følte det dybere og dybere, at man ikke blot
 10 lever for at forberede sig til at udføre sine Roller, men for at forberede sig
 til et højere Liv, naar det jødeliske brister. Men, som det gaar os Mennesker
 med vore Forsætter og de gode Tilbud vi tage, vi trætttes; saa mange andre
 Krav udsprede os og slæppe vor Iver; det er saa svært at fastholde det Be-
 gyndte, at have Udholdenhed og ikke lade sig afdrage fra det, der fra først
 15 af saa meget tiltrak os. Døg var nu en Begyndelse gjort til at gjenfædes, og
 om ogsaa jeg af og til fjernede mig fra denne Begyndelse, saa opstod dog atter
 og atter i Aarenes Bøkker Trangen hos mig til igjen at tage fat, indtil jeg
 ved Guds Naade kom Gud og min Frelser nærmere, saa at han levede mere
 og mere i min daglige Tilværelse, lettede mig mine Sorger, forholdte mig
 20 mine Glæder, gav mig Taalmod og Ydmyghed til at høre, hvad han paa-
 lagde mig. Der kom mere Ligevegt i mit Sind, mindre Forfængelighed, min-
 dre Overmod; men derimod mere Freidighed til at tale Sandhed for mig
 selv og afsløre mangen Illusion, hvori min Sjæl var hildet.

„DINA“.

Oehlenschläger havde da: Aar skrevet sit Sørgespil „Dina“. Han havde
 25 saa tidt ytret for mig: „De bør oftere spille tragiske Roller, thi jeg er vis
 paa, at Deres Talent ser en rig Fremtid imøde i denne Retning.“ Han havde
 derfor skrevet sin Dina med mig for Øie. Jeg var denne Sommer ivrigt be-
 skjæftiget med Indstuderingen af Dinas Rolle. Den interesserede mig, fordi
 30 det var en Opgave, forskjellig fra dem, jeg sædvanligt havde havt at løse.
 Den udtalte min Takke Dag og Nat, vaagen og i Drømme. Det laa mig
 meget paa Hjerter ikke at skuffe Digteren i den Tillid, han satte til min Evne.
 Oehlenschläger havde i de senere Aar fundet saa lidet Anerkjendelse for
 sine nyeste Skuespil, at det ret vilde glæde mig, om jeg kunde bidrage til,
 35 at han en Gang igjen med rigtig Tilfredsstillelse kunde sidde i det gamle
 Theater og fra den Scene, der skyldte ham saa meget Fortrinligt, fæse sine
 Ord og Tanker tilbage, saaledes som de vare opstaaede i hans Phantasi; jeg

var kun vægstelig for, at dette Haab skulde gaa mig feil. Dina Character
 bevæger sig i saa forskjellige Tonarter, at det ingenlunde er let at samle
 dem alle i en harmonisk Accord eller med andre Ord paatrykke den en Per-
 sonlighed, der kunde blive forstået som en Enhed, til Trods for alle de
 Modsigelser, der ligge i de forskjellige Nuancer. Men just denne dristige
 Nuancering gjorde den interessant; at skildre Mennesker som Lysets Engle
 eller Mørkets Døvel er i Grunden altid interessant, thi det er usandt. Kun
 Forbindelsen mellem Feilene og Fuldkommenhederne hos et Menneske, For-
 holder og Kampen imellem disse danner et Meeneske, som vi tro paa, sym-
 pathisere med, thi vi ere alle fint nuancerede ligesom Planterne, imellem
 hvilke man ikke finder et rent hvidt eller et rent sort Blad. Selv den hvide
 Liljes Blad har, nete beset, noget af de andre Farver i sin Schattering. Dina
 Vinhofer er som bekjendt en historisk Person; men uagtet denne Pige nok
 ikke spillede en aldeles ubetydelig Rolle i den ulykkelige Ulfeldtske Process,
 saa vidste man dog dengang endnu kun dunkelt af Historien, hvori denne
 egentlig bestod, Historien vidnede: „Hun var et læst Fruentimmer“, og det
 var det eneste, der med Bestemthed kunde siges om hende. Den hele charac-
 teristiske Fremstilling af Dina i Digterens Værk er derfor et Billede, und-
 fanget i Oehlenschlägers Digterphantasi, og hører ham helt og holdent til.
 Det vilde altsaa ikke nytte Fremstillerinden at studere Historien for at
 levendegjøre sig Billedet, og det behøves heller ikke. Billedet staar klart og
 tydeligt for den, der kan læse, for den, der i det Hele taget kan opfatte og
 fremstille en Character. Det er et stort Misgreb, som vore Skuespillere ofte
 gjøre sig skyldige i, naar en historisk Figur bliver dem overdraget, at stu-
 dere Historien og da sætze og udføre Rollen efter det Billede, de her mød-
 tage, i Stedet for efter Digterens. De høje og bryde da paa Digterens Billede
 for at faa det ind under det, som de i Historien have gjort sig fortrolige
 med, om disse to Billeder end ere aldrig saa modsatte i Tone, Form og Co-
 lorit. Hvorvidt Digteren tør afvige fra den historiske Sandhed, er et andet
 Spørgsmaal, som ikke hører herhen. Men Skuespilleren har kun at holde sig
 trofast til det Billede, der er ham overleveret af Digteren. Hvorledes vilde
 det f. Ex. gaa med de Schillerske historiske Figurer, om man ikke strengt
 holdt sig til hans Phantasibilleder, men omformede disse og tvang dem ind
 i de Billeder, som Historien lærer os at kjende? Resultatet vilde blive, at en
 Vanskabning kom ud deraf, som hverken var Sandheden eller Phantasibille-
 det. Saadanne Vanskabninger, tillavede af Skuespillernes Lyst til at lægge
 deres historiske Kundskaber for Dagen og til at rette paa Digterens Arbejde,
 have vi ikke set faa af. I 1850 gik sandtodes Byrons „Sardanapal“ over Scen-
 en. Enhver, der kjender dette Digterværk, veed, at Byron har skildret sin
 Sardanapal med lyriske, glimrende Farver. Igjennem en henrivende lyrisk

Form skildrer han sin Helt som en ideal Skikkelse. Hele hans nydelsessrige
 Liv behæftes paa ethvert Punkt af Skjønhedsidealet; det historiske Træk,
 hvortledes han opbrændte sig selv, alle sine Slaver og sine andre Skatte,
 har gjort, at Byron, holdende fast ved denne Kjendsgjøring, helt igjennem
 5 Digtet har kastet Idealitetens Kaabe om den vidunderlige Skikkelse. Han
 elsker, han tilintetgjøres i Luarne, omslynget af sin ene delige Slavinde,
 omringet af sine hule Pragt, og foretrækker at forgaa i Flammerne med Alt,
 hvad hans Hjerter hænger ved, hellere end at bevare et Liv, der trues med
 Ydmygelse. Det Hele er et tragisk Fyrværkeri af Menneskeliv, Guld og Ædel-
 10 stene, der forvandles til en Askelob; og af denne Askelob reise sig i Tider-
 nes Række Sagn og Eventyr om ham og hans glimrende, nydelsessrige Liv,
 et Liv, hvor Bøgerne aldrig manglede Kransen, der skulde forhøje Vincens
 Nydelse. Saaledes har Digteren tænkt sig ham, og saaledes er han skildret
 af hans Mesterhaand. Den Skuespiller, som paa vort Theater fik denne Op-
 15 gave at lese, holdt sig nu til den historiske Epikenæs, og da dette Billede
 (især for En, der ikke ser med digteriske Øine) er himmelvidt forskjelligt
 fra Digterens, saa begynde nu denne fortvilede Kamp: at faa den „Døt“
 til at passe til det „Smør“ — og i Stedet for den skønne Yngling, der snor
 Blomster i sit rige Haar, der i Begjæringens Øieblik udbrøder — Talen om
 20 om Stjernerne —:

O!

Jeg elsker dem; jeg holder af at stirre
 Bybt ind i Hindens Hæsving efter dem;
 Der, hvor de tandro i det dybe Blaa,
 25 Saa de kan lignes ved min Myrtes Øine;
 Jeg holder af at skue deres Straaler
 Afspillede i Bølgens Sølv, der beover
 Paa Euphrates, naar lette Vinde kruse
 Ved Midnat Flodens rige, klare Strøm;
 20 Imens en sagte Luftning sukker gjennem
 Det Liv, der krander Bredden — men, ei væd jeg
 Og ender heller ei, at vide om
 De ure Guder eller Guders Holig,
 Som Nogle tænke, eller ikkøre Lys
 25 For Nattens Mørke, Vedner, eller Gjønskin
 Af Verdener. I denne Uvished
 Der Noget er saa sødt, jeg vil ei bytte
 For al chaldeisk Lærdom; og desuden,

Jeg veed at Alt, hvad Søvea vilde kan,
 Om hvad der findes over, under det,
 Et Intet. Deres Glæde jeg seer. — jeg føler
 Væl deres Skjæbhed. — Naar de skulde paa min Grav,
 Da veed jeg hverken dette eller hiint.

5

gav Skuespilleren Billedet af en udhulet, blæstet, moderns Gourmand. Resultatet var, at hele Stykket forfælede sin Værkning. Af slige literaire Mænd have Skuespillerne ikke faa paa deres Samvirkighed. En anden Sag er det, hvor en historisk Figur blot er henslængt i et Stykke, uden digterisk Opfattelse, hvor Digteren ikke har formaaet at give et Billede, men kun et Navn: Her kan Skuespilleren ved at læse Historien selv danne sig et Billede, som han kan lægge til Grund for sin Fremstilling, der ellers vilde staa nøgtern og bar. Denne Udvei tyede jeg til, da jeg skulde spille „Dronningen paa 16 Aar“, thi her var Intet at forderve, men meget at forbedre.

Mange Skuespillere ere i det Hele ikke paa det Rene med, hvori egentlig deres Kunst består. De forveksle den fremstillende med den gjenfremstillende Kunst. Den fremstillende Kunst er Digterens; den gjenfremstillende Skuespillerens. Forskjellen mellem Digteren og Skuespilleren er, at Digteren skaber af det raa Stof, Skuespilleren af et Stof, som alt er Kunst. Digterværket overleveres Skuespillerne, og det bliver nu deres Kunst at optage det i sig i den Grad, at det bliver dem muligt at gjenfremstille det, som om det var udfanget oprindelig af deres egen Sjæl; og denne Gjengiven sker igjennem deres Personlighed, idet deres Evne består i at tilpasse denne til de forskellige Digterbilleder, saa at Titakterne i hvert af disse sættes i den Illusion, at de have en selvstændig Personlighed for Øie, uagtet det igjennem alle Billeder er et og det samme Individ, der formaaer at frembringe altid nye Skikkelser. Men for at kunne optage Digterens Frembringelser og gjengive dem saa der i en Skuespilleres Personlighed udtale sig en æsthetisk Idealitet. Dette Stempel kan ikke undværes, og denne Idealitet maa gjøre sig gjældende i de ydre Former, i Assyn, Gang, Holdning, Stemme. At have dette Præg over sin Personlighed danner dog endnu ikke Skuespilleren, thi hvo vil nekte, at mangen en Personlighed, der ikke er Skuespiller, har dette Præg, bæde i det Ydre og i det Indre. Men de formaa ikke at bruge denne Idealitet som et Speil, hvori de kunne optage og afbilde Billeder, uden at udslette deres eget, der igjennem Tilbringelsen dog skal lyse bestemt frem. At være en Anden og dog sig selv, det er Skuespillerens vanskelige Opgave; thi den Skuespiller, der ikke formaaer igjennem alle de forskellige Billeder at holde fast paa sin egen Personlighed, mangler den Basis, der i Tidernes Løb kan fæstige Tilskuernes sandhed, at der mellem den og ham opstaar et

Stags Venskabsforhold, der ofte kan blive saa stærkt, at man ved en Skuespilleres Død kan have en Følelse, som en kjær Ven og Slægning var bortrevet fra vor Midte. Og her er det ikke Rollens Tab, man begræder, men Personens; men hvorledes skulde denne Person have vundet vor Kjærlighed. Ifald vi ikke gjennem alle de forskjellige Billeder, bevidst eller ubevidst, havde set et Menneske, en bestemt Individualitet skinne frem? De Tilskuere, der siger: „Hvad bekymrer jeg mig om, hvorledes Skuespillerne ere som Mennesker, naar de kun spille godt“, ere Tilskuere med grove Sanser, for hvem vist ofte det Bedste, det Fineste i en Fremstilling gaar tabt, thi kun fra Sjælens Dyb kan det Skjønne titale os; men er der ingen Sjæl, hvorfra da hente det, der henriver os? Sjælens Baggrund er det, der giver en Fremstilling blivende Værd. Jeg siger med Villie: blivende, thi en sieblikkelig Virkning kan selv det Futilleste opnaa, naar det tiltaler Modersmag. Skuespillerens Hverv er altsaa at digte sin egen Person ind i Digterens Billeder; thi Digter paa første Haand er han nu engang ikke. Dette skal han have Mod til at tilstaa for sig selv og Andre. Og han kan gjerne tilstaa dette, thi hans Virksomhed er endda ikke saa ringe. Men i Stedet for at tilstaa det, ligge Skuespillerne i en stadig Krig med dem, som man skulde tro, de vare nærmest forbandne med, nemlig Digterne. De hovmode sig ikke sjældent lige overfor dem, i Stedet for at det Naturlige vilde være, om disse To levede et Broderliv sammen, hvori de delte Ondt og Godt med hinanden. Erfaringen har lært mig, at her er Feilen sædvanligt Skuespillerens og ikke Digterens. Skuespillerne holde ikke af at modtage Raad og Fingerpeg af Digterne, og hvem er nærmere til at give dem disse end den Digter, hvis Værk Skuespilleren har at forstå, opfatte og gjengive? At jeg for min Del aldrig har været befængt med denne Omfandtlighed, der i højeste Grad var mig imod, kunne alle de Digtere bevidne, i hvis Arbejder jeg har spillet. Til Oehlenschläger henvendte jeg mig derfor flere Gange for at blive hestyrket i, at min Opfatning af Dina var overensstemmende med det, han havde tænkt sig.

Lige overfor Rahbeks Bøkkehus ligger Bakkegården. Eieren, daværende Auditør, senere Geheimeraad Hall og hans Hustru, en Datter af den bekjendte Lærde, Etatsraad Brøndsted, vare os personligt ubekjendte. En Dag aflagde Brøndsted os et Besøg og ytrede, at hans Datter og Svigersøn meget ønskede at gjøre vort personlige Bekjendskab. Faa Dage efter dette Besøg styrtede Brøndsted med sin Hest og døde kort efter. Det pludselige Dødsfald rømmede den kjærlige Datter som et Lyn, og det ellers muntre og gjeestfri Hus var pludseligt blevet et Sørgehus. Vort nærmere Bekjendskab med Halle blev derfor opsat paa Grund af denne smertelige Begivenhed. Efter nogen Tid lod Hall Georg Buntzen, som han kjendte fra andre Kredse,

om at indføre ham hos os. Hall alligde os sit første Besøg og bad mig ind-
 stændigt om at besøge ham af Sorg over Faderens Død utrosteelige Kone.
 Bedrovede Mennesker have altid en Tilfokkelse for mig, thi de trænge til
 Andre; jeg gik altsaa over og gjorde Fru Halls Bekjendtskab. Begge Ægte-
 folkenes ligefremme og gjæstfri Maade at være paa gjorde, at man snart
 5 følte sig fri og utvungen i deres Selskab. Fru Hall reiste kort efter til Æs-
 lingen til sin Pleiemoder, saa vi saaes kun faa Gange; Hall derimod kom
 oftere over til os. Han ytrede, at han i mange Aar havde ønsket at gjøre
 vort Bekjendtskab og var glad ved, at dette Ønske nu var blevet opfyldt.
 Han som alle daannede Mennesker i denne Periode interesserede sig i høi
 10 Grad for den svenske Kunst Politiken, denne Alt opslugende Hyæne, hævde
 endnu ikke Kræfter til at fortsætte Muser og Gratier. Hall underholdt sig
 ofte med mig om Theatrets Præstationer og om mine egne Rollers Udførelse.
 Det glædede mig at høre en saa danner Mand udtale sine Anskuelser om
 det, der interesserede mig i saa høi Grad. 15

Vi havde været nødt til at frflytte vor Leilighed i Brogaden Nr. 3, paa
 Grund af Husets Søl. Vor nye Bolig i Brodgaden i det saakaldte Mac-
 Eroyske Palais laa under Reparation, saa vi ikke kunde flytte derind før til
 Flyttedagen. Jeg glædede mig meget til, at vi derfor maatte blive paa Bakke-
 huset i Efteraarssmaanedene, hvilket jeg havde faaet Theaterdirectionens Til-
 20 ladelse til, da det jo ikke laa saa langt fra Byen, at det synderligt kunde
 skade Theatrets Tjeneste. Uforlæmmelig er mig det dejlige Efteraar paa
 Bakkehuset. I August begyndte Theatrets Prøver; første September saanedes
 som sædvanligt Saisonen. Mit arbejdsomme Liv var nu begyndt. Prøver og
 Forestillinger afløste hinanden. Med Glæde pakkede jeg mig efter en For-
 25 stilling ind i mit Reisetoi og trykkede mig op i Krogen af Karsten, der
 etter bragte mig ud til det venlige Bakkehus, hvor Maanen spillede paa
 Kallebodstrand, og Efteraarstjerneerne gyngede i Toppen af Søndermarkens
 Tøtter.

Prøverne paa „Dina“ vare begyndte; jeg var ikke tilfreds med mig selv. 30
 Jeg kunde ikke i de første Repliker faa fat paa Rollens Grundtone. Oehlens-
 schläger, der overværede en Prøve, kom op til mig efter anden Akt. „Det er
 ikke godt,“ sagde jeg til ham, saa snart jeg fik Øie paa ham, „de første
 Repliker due ikke, og netop de ere saa vigtige.“ Af Høflighed vilde han
 ikke give mig Ret, men jeg saac godt i hans Øine, at han var af samme
 35 Mening. Jeg trak ham dybere ind i Coulissen, hvor vi stode, og sagde: „Sig
 de første Repliker for mig.“ Han gjorde det, og jeg sagde: „Nu skal De
 have Tak, nu veed jeg, hvad jeg vil.“ De første Replikers Betoning i en
 Characterrolle ere af yderste Vigtighed, thi de angive Højsom en Grund-
 40 accord, det hele Scala i Billedet, som skal gennemløbes. Ere disse falsk

anlaede, da gaar det ud over det Hele, det er altsaa Opgaven at lsa dem frem med størst mulig Sikkerhed. Rørende var den gode Oehlenschlägers Glæde paa næste Prøve. Med Taarer i Øjnene takkede hun mig og sagde paa sin venlige Maade: „De bliver magelos heri.“ Den 27de Oktober 1812 gik „Dina“ første Gang over Scenen. Jeg fik mit Ønske opfyldt, Digteren var henrykt, Stykket blev modtaget med stormende Bifald. Man fandt, at min Fremstilling af Dina var noget Nyt og Eiendommeligt. Stykket trak fuldt Hus, og saaledes var Alt paa det Bedste. Oehlenschläger sendte mig et pragtfuldt Exemplar af Stykket, da det kom ud i Trykken, med følgende Biforord:

Til

Fru Johanne Louise Heiberg.

En Digter sad ved Phantasiers Elv —
Hvad Ydun fac hæn sang, dermed hæn Folket rører;
Men, Hulde! du var hendes Dina selv,
Den bedste Blomet i Krandsen dig tilhører.

Skjærsommer blev ved dig min Digter-Juul,
Din Ild, din Yrde taaler ingen Vinter;
Du mine Svibler tog af deres Skiul
Og trylled dem til unge Hyacinther.

A. Oehlenschläger.

Den 1den November forlode vi Bøkkeshuset og flyttede ind i Bredgaden i vor nye Leilighed. Vi vare glade ved vor nye smukke Bolig, uagtet vi med et Suk usakte paa den gamle i Bredgaden Nr. 3. Det er med en egøn Følelse, man siger Farvel til et længe beboet Sted. Man har en Foranceelse af, at et nyt Tidspunkt begynder. Man leder Aarsen i den gamle Bolig paa sine Revue i Tankerne. Hvad man har oplevet af Godt og Ondt, oplevet man ligesom paany, idet man slutter sit Regnskab for den tilbagelagte Periodes Begivenheder. Man tænker med en blandet Følelse af Haab og Frygt paa, hvad der vel venter os i den nye Bolig — om Godt? — om Ondt? Medgang eller Modgang? Man frygter for, at Haaguderne ikke have havt Lyst til at flytte med, og hvad ere vi uden dem?

„Dina“ blev opført atter og atter og gjorde mere og mere Opsigt; Alverden vilde se den. Den lille Forfølgelse, jeg havde været udsat for i forrige Sæson, det stribede Skjort, Perspektivsketchhistorien og de Bladartikler, den havde givet Anledning til, kom atter paa Bane; og en Del af Publikum mente, man burde give mig Oprøisning og vise mig, hvor megen Pris man

satte paa mig. Anderledes kan jeg ikke forklare mig det, som nu fulgte. En Aften i November, da „Dina“ blev spillet, blev jeg forundret over stoa ved Teppets Opgang til anden Akt, som er den første. Hvori Dina optræder, at blive modtaget med et Bilald, saa stærkt, saa vedværende, at det maatte forundre Alle. Og denne storsindede Applaus vedligeholdte sig hele Aftenen igjennem. Jeg kan ikke sige, den var mig behagelig, thi den forekom mig løseret og overdreven. Der kan være Tone i en Applaus ligesom i den menneskelige Tale for den, hvis Øre er uddannede i denne Retning. En Applaus kan ved sin Styrke forstyrre Illusionen, lige saa vel som den kan forholde den. (fjerde Akt, hvor Dina i Fængslet synker afmægtig til Jorden, brød Bilaldet ud med en saadan Styrke, at jeg følte mig ubehagelig berørt deraf. Da jeg blev haaret ud af Stuen, spurgte jeg dem, som havde det Hverv at bære mig ud, hvorfor de havde ladet mig ligge længer end sædvanligt, forinden de løftede mig op og bar mig bort, — thi saa længe jeg var paa Scenen, vedblev Applausen. Jeg maatte le, da den Skuespiller, som skulde give et Tegn, naar de skulde bære mig bort, svarede: „Jeg har jo at sige: „Hun er besvimmel, hører hende bort!“; men under hele Applausen læn De og rystede paa Hovedet, og jeg hørte Dem sige: Neil hvil! Da kunde jeg dog ikke sige: „Hun er besvimmel!“ „De har Ret!“ svarede jeg, „Publikum bringer mig rent ud af det i Aften. Hvad skal alt dette betyde?“ Da Stykket var forbi, og jeg var omkleddt, gik jeg ned i min Vogn for at kjøre hjem. Da Vognen var kommet udenfor Theatersporten, saae jeg til min Forundring, at hele Torvet var fuldt af Mennesker, der, saa snart de saae Vognen, raabte: „Fru Heiberg leve!“ og dette gjentog sig ideligt til hen imod Bredgaden; da standsede Vognen, jeg troede, fordi den ikke kunde komme frem for Mennesker, Karret derved blev sænket, og en ukjendt Herre spurgte, om jeg havde Noget imod, at man trak mig hjem. Jeg bad indstændigt, at man vilde lade det være, og Vognen fortsatte sin Kjørsel, idet man hele Bredgaden igjennem blev ved at raabe: Fru Heiberg leve! Alle Vinduer i Gaden bleve rømte op, da Ingen vidste, hvad denne usædvanlige Larm betød. Vognen droiede ind i min Port, og idet jeg steg ud, saae jeg Porten, Vestibulen og hele Trappegangen opfyldt af Mennesker. Under de idelige Raab: Fru Heiberg leve! hilste jeg paa de mange Mennesker, takkede dem med et Par Ord og slap op ad Trapperne. Forst da jeg stod i min Stue, hørte jeg af min Tjener, at Hestene vare spændte fra Vognen paa Kongens Nytorv, i samme Øjeblik som den fremnaede havde spurgt, om jeg tillod det. Paa Vognens Bevægelse, der hele Bredgaden igjennem var tæt omringet af Mennesker, bemærkede jeg ingen Forandring, mig syntes, den kjørte som sædvanligt. Ubeskriveligt var det Ansigt, hvormed Heiberg modtog mig, da jeg stod i Stuen, og han af Tjeneren var underrettet om, hvad der var sket. Selv havde han ikke været paa Co-

medie denne Aften, og da vi Intet havde erfareet Hverveien, kom det Hele
 ham som mig uventet. Han var i høj Grad imod denne Art af Hylding. Han
 var ganske vred, og i Latter og Spøg bad jeg ham flere Gange om For-
 ladelse, fordi jeg var trukket hjem af Folket. Denne Begivenhed gjorde na-
 5 turrligvis stor Opsigt i det lille Kjøbenhavn, hvor en saadan Ære hidindtil
 kun var vist Frederik den Sjette og Thorvaldsen. Uagtet jeg ikke ved det,
 da til mig ytrede det naturligvis ikke, saa finder jeg det dog rimeligt, at
 denne Hylding har stødt mange. Mine Beundrere vare hentykte over, at denne
 Udmærkelse var vist mig, mine Misundere udsprede for at træste sig, at det
 10 Hele var styret og udført af en sammenloben Høb. At megen Sladder vilde
 blive sat i Gang om denne Aftens Begivenhed, kunde jeg sige mig selv; det
 var mig derfor en stor Gledde, da Studenternes otte Dage efter, paa min Fed-
 selssdag, den 22de November, drog ud til min Bolig, tændte deres Fakler
 i den Have, som hørte til denne, og afsang et dejligt Digt af Hertz, skrevet i
 15 den Anledning. Den unge Molboch, der var udsendt af Studenterne, holdt i
 deres Navn en Tale og overrakte mig Sangen. Da jeg traadte hen i et Vindue
 i Stueetagen, som vendte ud imod Haven, blev jeg overrasket af det herlige
 Syn. Det var en deilig Vintersattem; over Jorden laa den nyfaldne, hvide Sne,
 Stjerneerne glimrede paa den mørke Himmel, hvorunder de mange bræn-
 20 dende Fakler med deres sødlige Lys oplyste de lavere Buske og de høiere
 Træer, idet Røgen af Faklerne bevægede sig søgte op imod Himlen, og under
 Røgen oplystes de mange mig ubekjendte Ynglingskikkelse, hvis Contourer
 den hvide Sne hidrog til at frembræve. Det hele forekom mig ganske magisk.
 Og da nu de ungdommelige Mandstemmer brød ud i Sangen, da kom Taa-
 25 rerne mig i Øisene.

Sangen lød som følger:

Naar af det travle Liv forladt
 Sig breder ud den stille Nat,
 Naar op fra Havet Maanen hæster
 20 Og Drummehøret om sig kæster:
 Da lever Jorden om igjen
 Det Liv, der svandt i Natten hen;
 Og for det Lys, om Dagen brænder,
 En magisk Lampe hist sig tænder.

35 Af den bestræbet vinder Alt
 En ny Betydning, ny Gestalt.
 Det er et Andet, skjæmt det Samme,
 En Verden, dignet ved dens Flamme.

Naturen drømmer; Sandhed man I denne Dram tilgrunde gaae. Men heit Titania paa Thronen Til Sandhed stempler Illusionen.	
Slig Nat er Billed paa den Kunst, Der skyldes alle Musers Kunst, Der løfter sig, naar Dagen viger, Der dristig bygger Drammens Riger — Den Kunst, hvor Verdens Syner flye, Men forme herligt sig paany, En anden Verden, skjendt den Samme, Bestralet af en magisk Flamme.	5 10
— O Musers Yndling! lad vor Sang En Stund Dig standse paa Din Gang! Til Musers Sønner mildt Du lytte, Og heft Dit Blik paa Natens Mythe! I Maancensalers Duft og Glands Opføre Alfer snart en Dands; Af Natten vil en Verden stige, Der er et Billed paa Dit Rige.	15 20
Med dyb Beundring længst vi saae Dig Veien til Dit Rige gaae, Hvor Du, Titania paa Thronen, Til Sandhed stempler Illusionen. Vor Hylding, sendt Dig i vor Sang, Er hellig Gjæld og dybtfølt Trang. Og Tonen, ført paa Natens Vinger, Hengivne Hjerters Stag Dig bringer.	25

Da Sangen var tilende, udtraagte mine mange unge ubekjendte Venner et
rungsede Leve! og skiltes stille ad. Bredgaden og de tilstødende Gader vare 30
aldeles opfyldte af Mennesker, der gjennem den lukkede Port lyttede til San-
gen. Det var mig som sagt en Glæde, at denne smigrende Hylding fulgte
ovenpaa den første. Den dannede Klasse havde derved ligesom sat sit Siem-
pel paa, at man folte en Trang til et visse mig en Udmærkelse. Og dette var
ikke et Øieblikks Opblussen, men forberedt med velbæred Hu. De af denne 36
Aftens Forsamling, som endnu leve, og som i Aarenes Løb ikke have angret,

at de bidroge til en mig uforglemmelig Hædersbevisning, bringer jeg her gennem disse Blade min hjertelige Tak.

Der havde desværre i det sidste Par Aar hos adskillige af Herrerne ved Theatret udviklet sig en vis Misundelsesfølelse imod mig. At min gamle Forfølger, Nielsen, stod i Spidsen herfor, behøver jeg ikke at fortælle. Hans Forfølgelse havde nu faaet en Basis at støtte sig til, idet han nemlig følte sig oprørt over, at Publikum gjorde for meget af mig og for lidt af hans Kunst. Under denne Form forekom det ham sædelt at harnas over enhver Udmærkelse, der vistnes mig. Jeg for min Del og Mange med mig triviede imidlertid intet Øieblik paa, at det ikke var hans Kunst, der laa ham paa Hjerte, men hans egen. Det er i det Hele taget ret characteristisk, at jeg paa min hele Theatertid aldrig har lidt det Mindste ved Damerens Skinsyge over den Stilling, jeg indtog ved Theatret, men kun ved Herrerens. Hvorledes dette lader sig forklare, vil jeg længer her udtale mig om, naar jeg gennemgaaer den hele Stands moralske Brøst og Bræk. At de sidste for mig smigrende Begivenheder ikke forringede, men forøgede disse Herreres Vrede, følger af sig selv. Man havde fundet sig nogenledes i, at Publikum saae mig saa høit i Lyset, men at den sidste ualmindelige Udmærkelse skulde bringes mig for en tragisk Rolle, det var mere, end man kunde finde sig i. Jeg vidste med en frelst Samvittighed, at jeg modtog det Løse som det Andet uden at have gjort det Mindste dertil undtagen det, med min Sjæl at stræbe at gaa videre i den Kunst, hvortil mit Liv var indviet; at stande mig heri formaaede Intet, ingen Medgang, ingen Modgang; den sidste sporrede mig saa meget ivrigere til at gjøre mig Modgangen værdig. Jeg følte paa ethvert Punkt af min Kunstsvikling, hvor meget der endnu var tilbage for mig at lære; og sandelig, Ingen vilde have misøndt mig, ilald man havde kunnet se ind i mit Indre, se min Kamp, min ofte store Modløshed, min Utilfredshed med mig selv -- set min Alvor ved Sagen, været Vidne til mine søvnløse Nætter, hver Gang jeg grundede over, hvordan jeg skulde opfatte og udføre det mig Betroede. Man antog, min hele Virksomhed var en Leg og ingen Kamp. Disse to Ting forveksles ofte af Kunstnerne som af Publikum. De Første burde i det Mindste vide Besked. De fleste virkelige Kunstnere kunde vel (sans comparaison) sige, som Goethe siger: „Wie theurer habe ich meine Gedichte bezahlt!“

Imidlertid raante de forhengelige Skuespilleres Skinsyge mig denne Gang ikke smerteligt; jeg fandt den kun latterlig, og deres sure Miner saae mig ofte i et overgivent Humeur, som da tildels afvæbende dem lige overfor mig, og de skjulte deres Bitterhed, saa godt det stod i deres Magt. Ja, mit frimodige Væsen formaaede ofte at besidre denne slette Følelse hos dem, saa den af og til gik over til en Velvillie for mig, der undertiden var mig

hesværligere end deres Vrede. Ogsaa vare disse jo de Føreste i Personalet. De Fleste viste mig en Hengivenhed, en Tillid, der udgjorde min Glæde og Stoltthed. Kom jeg om Morgenen paa Prøve, da stakkedes de om mig, spurgte mig til Raada, saa vel i deres Kunstnervirksomhed som i deres private Anliggender. Et forbeholdent Væsen las ikke i min Natur, og dette maaske vel have bidraget til, at saa Mange af dem henvendte sig til mig i Glæder og Sorger. Dette venlige Forhold til de Fleste i Personalet udgjorde en Del af min Lykke. Jeg glædede mig til at samles med dem, fordi jeg vidste, at jeg var velkommen i deres Midte. Var jeg af anden Mening end de, da hørte de venligt paa min aabne og uforstille Udsælelse, thi de vidste, at jeg ingen skjulte Bevæggrunde havde, og at Modsigelsen ikke udsprang af at ville rædse, men kun af at ville berigtige Anskønelser, der vare modsat dem, jeg ansaae for de rette. Ak! hvor mange forsoielige Samtaler, hvor mange lystige Timer have vi dog ikke tilbragt med hinanden! Jeg omfattede dem virkelig med en Kjerlighed, en Hengivenhed, som om de Alle vare mine Brødre og Søstre. Ja, I, som ere blevne tilbage, naar engang I læse disse Linier, jeg veed, at I ville føle Sandheden af disse mine Ord; jeg veed, at I ville bevæges ved dem og udbyrde: „Ja, det var gode Tider!“

„ØRKENENS SØN“.

DET PLASTISKE I SKUESPILKUNSTEN.

20

„Ørkenens Sø“, af Halm, var det første nye Stykke, hvori jeg optraadte efter „Dina“. Publikum var endnu i Svingning ved den Hyldest, der nylig var vist mig. Stykket gjorde Furor her som paa alle tyske Theatre. Det var udmærket sat i Scene af Heiberg, som efter Ryges Død en Tid fungerede som Sceneinstruøur, og dette erkjendtes ogsaa af Alle; fra Skuespillerens Side ytrede denne Erkjendelse sig dog kun i Taushed, men dens var Intet ringe Tegn. Scenearrangementet bidrog meget til, at det Maleriske i dette lyriske Drama blev set i sit rette Lys; det blev i flere Aar et Kassestykke. Holst spillede Ørkenens Sø og kulminerede i dette Parti som Elsker. Mange Egnskaber, som denne Skuespiller var i Besiddelse af, forøgede sig her til et levret Billede, der fandt Gjenklang hos det store Publikum. Hvad der udfordredes for at udføre Parthenias Rolle, isa indenfor mit Omraade, nemlig den lyriske Diction, det naive Element og det Maleriske i Plastik, som her er saa nødvendigt for at gengive Grækerinden. Det var mig en stor Glæde, at den første nye Rolle, jeg optraadte i efter den Hyldest, man havde vist mig, var en sandan, der gav mig Leilighed til at sætte mig fast i Publikums Yndest. Jeg havde en Ydmyghedsfølelse ved al den Godhed,

Et Lit. gæstebrev i Efteraars. 1.